

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus II. Opprimuntur filii Israel in Ægypto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

hæc est ratio cur *Moyſes* non contentus ſemel enumeraffe filios *Iacob*, denuo illos nobis proponit in principio libri *Exodi*.

Altera ratio cur *Moyſes* ingreſſum illorum tam ſingillatim deſcripſerit, fuit, ut nobis per ingreſſum illum depingeret genus humanum, & futuram Eccleſiam *Chriſti*.

1. Enim, ſicut *Iſraelitæ* erant prius in terra promiſſa, coacti fuerunt inde diſcedere propter peccatum in fratrem, & in *Ægyptum* abire, ubi longo tempore ſub ſæviſſimo tyranno oppreſſi ſunt, & plane pereundum illis erat niſi Deus ex gratia ſubveniſſet: Sic primus homo, cum in Paradifo collocaretur, erat in terra promiſſionis, at ubi peccavit, ſtatim ſecuta eſt fames, tunc enim illi dictum eſt à Deo: *Maledicta terra in opere tuo*, pro frugibus enim non germinabit niſi ſpinas & tribulos. Hæc fames & hæc maledictio eiecit eum è terra promiſſa, & coëgit illum abire in *Ægyptum*, hoc eſt, in tenebras, ubi enim Deus non eſt, ibi tenebræ ſunt, illic incidit in tyrannidem diaboli, à qua numquam liberari potuiſſet niſi *Chriſtus* ex mera miſericordia ei ſubveniſſet.

2. Per filios *Iſrael* in *Ægypto* depingere nobis voluit Eccleſiam fidelium in hoc mundo: Sicuti enim illi pauci erant in principio, imo tantum duodecim filii *Iacob*, & ſeptuaginta animæ in totum, ſic Eccleſia in principio parva fuit: Conſtabat enim tantum ex duodecim Apoſtolis, poſtea etiam ex ſeptuaginta duobus diſcipulis per quos deinde per totum mundum diſfuſa eſt, verum non niſi poſt mortem *Ioseph* ſcilicet *Chriſti*: Quantumcumque autem creſceret Eccleſia, tamen adhuc in *Ægypto* erat, & adhue eſt, donec tandem transferatur in cæleſtem terram promiſſionis, quod non fiet niſi poſt ſupremum iudicii diem.

DISCURSUS II

Opprimuntur filii Iſrael in Ægypto.

IAm fixum domicilium habebant in *Ægypto Iſraelitæ*, ac poſt mortem *Ioseph* ita multiplicati erant ut totam terram imple-
rent, cum ecce, inquit Scriptura, *Surrexit rex novus in Ægypto qui igno-
rabat Ioseph, & ait ad populum ſuum: Ecce populus filiorum Iſrael multus,
& fortior nobis eſt, venite, ſapienter opprimamus eum.*

Quod

Quod nomen Regi illi fuerit Scriptura non exprimit, sufficiebat enim dicere quod esset *Rex novus*, hoc est, plane dissimilis illi regi sub quo *Israel* intraverat in *Aegyptum*: Hic enim *Iosephum* eductum è carcere promoverat ad summum principatum totius *Aegypti*. Hic advenientem cum tota familia sua *Iacobum*, benigne exceperat, dederat illi partem *Aegypti* in possessionem, ubi in summa quiete *Israelita* vivebant. Hic denique approbavit quidquid *Ioseph* statuebat. Rex vero ille novus, non curabat decreta *Ioseph*, inquit textus *Ingratitudo*. *Chaldaicus*, vel ut habet noster textus *Latinus*, ignorabat *Ioseph*: Non est credibile quod prorsus illum ignoraret, cum beneficiis ab illo *Aegypti* regibus præstitis etiam tum frueretur; nam *Ioseph* instituerat ut quinta pars frugum ac bonorum illis regibus solveretur: Beneficium noverat Rex ille novus, sed benefactorem nolebat agnoscere: satis illi erat frui bonis quæ *Ioseph* regno præstiterat, de cætero non curabat quis præstitisset.

Huic non absimile est quod Scriptura narrat *lib. 1. Reg. cap. 16* de *Saule*. Notiora sunt *Davidis* in *Saulem* beneficia quam ut fufius explicari debeant. Inter alia multa, liberaverat illum non semel à spiritu malo, pulsando coram illo *Iyam*: Liberaverat illum à terribili illo Gigante *Goliath*, quem funda prostraverat. Videamus primo psallentem. Dicebat *Saul* Patri *Davidis*, mitte filium tuum ut stet in conspectu meo: invenit enim gratiam in oculis meis, igitur quandoque spiritus Domini malus, arripiebat *Saul*, *David* tollebat *cytharam*, & refocillabatur *Saul*.

Interea *Saul* profectus ad castra remisit *David* ad patrem. Pater autem illum misit ad fratres qui erant in castris *Saule* ut illis provideret de victu. Quo cum venisset, & intellexisset blasphemias & convicia quæ *Goliath* evomebat contra Deum, Regem, & arcam Domini, postulavit ut singulare certamen iniret cum isto impio Gigante. Annuit *Saul*, qui cum vidisset illum inermem ex tentorio suo procedentem in campum contra *Goliath*, ait ad *Abner* ducem suum, de qua stirpe descendit hic adolescens?

Hoc est mirabile: Non nosti illum adolescentem? non es ergo memor quod pater ejus, à te rogatus, illum tibi submiserat? eumque prius amaveras & laudaveras? non meministi quod dixeris: Stet *David* in conspectu meo, invenit enim gratiam in oculis meis? & jam petis: Quis est hic adolescens? tam cito tibi excidit quod sua *lyra* non semel à te spiritum malum depulerit? perierat imperium, perierat

Ee

perierat

perierat religio, perierat *Hebræorum* nomen & stirps nisi unus *David Goliatho* occurrisset, eumque trucidasset: & post tot beneficia tibi præstita, non noscis *David*? quis crederet tantum benefactorem tibi posse excidere, nisi sciret te esse *Saulem*, hoc est, hominem ingratum, ut aliunde patuit ex aliis tuis actis?

Quando hæc ita se habent, & inter homines valde commune fit, non miror Philosophum *Senecam* septem præstantissimos libros conscripsisse de beneficiis, ubi acriter invehitur in ingratos, & ingratitude criminis exaggerat: Opere pretium erit illum audire loquentem.

Non mirum est, inquit, inter plurima maximaque vitia, nullum esse frequentius quam ingrati animi. Id evenire ex pluribus causis video. Prima, quod non eligimus dignos quibus tribuamus, atque ita beneficia magis projicimus quam damus, hinc semina spargimus in solum effatum ac sterile, unde nullus expectandus est fructus. Deinde multos experimur ingratos, plures facimus, quia beneficia quæ in amicos contulimus, vel levitate, quod pœnitent nos contulisse, vel querimonia, quod non statim reddantur destruimus. Nihil magis præstandum est quam ut memoria meritorum nobis hæreat quæ subinde reficienda est: Quia referre non potest gratiam nisi qui meminit, & qui meminit, jam refert. Non referre gratiam pro beneficiis turpe est, & apud omnes habetur.

De ingratis etiam ingrati queruntur, cum interim hoc omnibus hæreat quod omnibus displicet: Adeoque in contrarium itur, ut quosdam habeamus infestissimos non post beneficia tantum, sed propter beneficia. Hoc pravitate naturæ accidere quibusdam, non negaverim: pluribus, quia memoriam interpositum tempus subduxit: Nam quæ recentia apud illos viguerunt, ea interjecto spatio obsolescunt. Sunt quidem qui tales non ingratos vocent, sed oblitos, tanquam ea res ingratum excuset, quæ facit. An quia hoc accidit alicui, non sit ingratus, cum hoc non accidat nisi ingrato? multa sunt genera ingratorum: Ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accepit: Ingratus est qui dissimulat: Ingratus qui non reddit: Ingratissimus omnium, qui oblitus est: Illi enim si non solvunt, tamen debent, & extat apud illas vestigium meritorum intra malam conscientiam conclusorum, & aliquando ad referendam gratiam converti possunt, si illos pudor admonuerit, si invitaverit facilis occasio: Sed hic numquam fieri gratus potest.

test cui totum beneficium elapsum est: Numquam ille voluit gratus esse qui beneficium tam longe projecit, ut extra conspectum suum poneret. Quemadmodum enim quæ in usu sunt, & manum quotidie tactumque patiuntur, numquam periculum situs adeunt, illa vero quæ ad oculos non revocantur, sed extra conversationem, ut supervacua jacuerunt, sordes ipsa colligunt vetustate. Ita quicquid frequens cogitatio exercet ac renovat, memoriae numquam subducitur, quæ nihil pendit nisi quod non sæpe respexit.

Præter hanc causam, aliæ quoque sunt, quæ nobis merita nonnumquam maxima velant; prima omnium ac potissima, quod novis semper cupiditatibus occupati, non quid habeamus, sed quid petamus, inspicimus: Sequitur autem, ut ubi quod acceperis, leve novorum cupiditas fecit, auctor quoque eorum non sit in pretio: Amavimus aliquem & suspeximus, & fundatum ab illo statum nostrum professi sumus, quamdiu nobis placebant ea quæ consecuti sumus: Deinde irrupit animum aliorum admiratio, & ad ea impetus factus est ex magnis majora cupiendi, protinus excidit quicquid antea apud nos beneficium vocabatur, nec ea intuemur quæ nos aliis præposuere. Hinc *Epicurus* assidue queritur quod adversus præterita simus ingrati, quia quæcumque percepimus bona in memoriam non reducimus; nec libenter quid cuique debeamus, recognoscimus.

Jam quaeritur an crimen ingratitudei plesti debeat: Nusquam punitur, ubique tamen improbat: Non absolvimus illud, sed tantum odio condemnamus, & relinquimus inter ea, quæ ad Deos vindices mittimus. Rationes autem multæ mihi occurrunt, propter quas crimen hoc in legem cadere non debeat. Prima, quia huic uni legi omnia fora non sufficient: quod *Seneca* fuisse, & multis argumentis egregiè probat, quæ nimis longum esset recensere.

Tunc prosequitur: Quid ergo, inquit, impunitus erit ingratus? impunita tu credis esse, quæ invisa sunt? aut ullum supplicium gravius existimas publico odio? poena est quod omnes illum detestentur. Denique, intolerabile, inquit, vitium est ingratitude, quod dissociat homines, quod concordiam, qua imbecillitas nostra fulcitur, scindit ac dissipat.

Hactenus audivimus *Senecam* discurrentem ut Philosophum de ingratitude inter homines, modo audiamus illum sermocinantem ut Christianum de ingratitude erga Deum. Quis est, inquit,

tam miser, tam neglectus, quis tam duro fato, & in miseras natus qui Deorum munificentiam non senserit? Ipsos illos complorantes sortem suam, & querulos circumspice, invenies non ex toto beneficiorum caelestium expertes: Neminem esse ad quem non aliquid ex illo benignissimo fonte manaverit: Unde enim hæc innumerabilia, oculos, aures, animum mulcentia? neque enim necessitatibus tantummodo nostris provisum est, usque in delicias amamur. Tot arbuta non uno modo frugifera, tot herbæ salutare, tot varietates ciborum per totum annum digestæ, ut inerti quoque fortuita terræ alimenta præberent. Jam animalia omnis generis, alia in sicco solidoque, alia in humido innascentia, alia per sublime dimissa, ut omnis rerum naturæ pars tributum aliquod nobis conferret. Flumina hæc amænissimis flexibus circumcingentia, illa præbitura commerciis viam, vasto & navigabili cursu vadentia: Ex quibus quædam statis diebus mirabile incrementum trahunt, ut anhela & ferventi subjecta cælo loca vis altivi torrentis irriget. Quid medicatorum torrentium venæ? Si pauca quis tibi donasset jugera, accepisse te diceres beneficium; quantum ergo beneficium sunt immensa terrarum latè patentium spatia? si pecuniam tibi aliquis donaverit, & arcam tuam impleverit, beneficium vocabis, & Deus tot metalla defodit, tot flumina decurrunt aurum vehentia, argenti, æris, ferri immane pondus omnibus locis obrutum, cujus investigandi tibi facultatem dedit, ac latentium divitiarum in summa terra signa disposuit. Si domus tibi donetur in qua marmoris aliquid splendeat, & tectum nitidius auro aut coloribus sparsum, non mediocre munus vocabis: Quantum ergo munus quod totum mundum tibi dederit pro domicilio sine metu ruinæ, in quo vides tectum fulgens de nocte lumine Lunæ, interdiu lumine solis? Unde tibi illum quem trahis spiritum? unde istam per quam actus vitæ tuæ disponis atque ordinas lucem? unde sanguinem cujus cursu vitalis continetur calor? unde ista palatum tuum saporibus exquisitis ultra satietatem lacessentia? nonne si gratus es, dices: Deus nobis hæc otia fecit?

Ille Deus est, non qui paucas boves, sed qui per totum orbem armenta dimisit, qui gregibus ubique passim vagantibus pabulum præstat, qui pascua hibernis æstiva substituit, qui tot artes, tot vocum varietates, tot sonos, alios spiritu nostro, alios externo, cantus edituros commentus est: Neque enim nostra, quæ invenimus,

dixeris

dixeris, non magis quam quod crescimus: Infita sunt nobis omnium ætatum, omniumque artium semina, magisterque ex occulto Deus producit ingenia.

Et erit aliquis tam ingratus Deo qui hæc non videat, non recognoscat, non gratias referat? ô stupiditatem & stuporem illorum qui dicunt: Natura hæc omnia nobis præstat! non intelligis te inquit *Seneca*, cum hæc dicis, mutare nomen Deo? quid enim aliud est natura quam Deus, & divina ratio toti mundo & partibus ejus inserta? ille est prima omnium causa ex qua cætera pendent. Tot appellationes Dei esse possunt quot munera. Quocumque te flexeris, ibi Deum videbis tibi occurrentem, nihil ab illo vacat, opus suum ipse implet: Ergo ingratiſſimus mortalium est qui negat se Deo debere, sed naturæ, quia nec natura sine Deo est, nec Deus sine natura. Idem est utrumque, nec distat. Hæcenus aureus *Seneca* discursus.

Redeamus ad historiam. Diximus quod novus *Ægypti* rex non nosset *Iosephum* quia oblitus erat, ingratus homo, vel non curabat beneficia quæ *Ioseph*, & Deus per illum præstiterat regno. Ergo ait, inquit Scriptura, ad populum suum: *Ecce populus filiorum Israël multus, & fortior nobis est: Venite, sapienter opprimamus eum ne forte multiplicetur, & si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnetque nobis egrediatur de terra.*

Tres potissimum hic invenio causas cur *Ægyptii* opprimere velent filios *Israël*. Prima erat metus. 2. Invidia. 3. Odium.

Quod timerent, indicant illa verba Scripturæ: *Populus filiorum Israël multus, & fortior nobis est.* Hinc timebant ne ingruente bello se jungerent hostibus *Ægyptiorum*, iisque victis ac spoliatis exirent *Ægypto* ad terram sibi à Deo promissam: Jactabant enim passim *Israëlitæ* majoribus suis hoc à Deo promissum.

1. Invidebant *Ægyptii* *Israëlitis*, quia cum illi esset, inquit *Iosephus* Lib. 2. *Antiq.* gens delicata, & ad labores segnis, voluptatibus tantum, & captandis undequaque lucris dedita, non poterant ferre quod *Israëlitæ* essent gens tam laboriosa & industria, aliisque animi & corporis dotibus instructa, quibus illi carebant.

3. Oderant illos, ut inquit Scriptura, quia diversi erant indole, moribus, ac religione. *Ægyptii* enim boves, aliaque animalia, *Israëlitæ* vero unum & verum Deum colebant: Sacrificabant & comedebant oves & boves, quod abominabantur *Ægyptii*.

Sed quomodo oppressio ista in opus redacta est? audiamus Scripturam. *Præposuit, inquit, eis rex magistros operum, ut affligerent eos oneribus.* Alii legunt. *Præposuit illis præfectos tributorum, unde patet quod non tantum laboribus, sed etiam tributis eos opprimeret ne vel numero vel pecunia crescerent.*

Opera autem illorum erant ædificare duas civitates, scilicet *Pithom & Ramesses.* Erant hæc urbes in regni limitibus. *Iosephus* autem historicus addit, impenitos fuisse ad construendas pyramides, & ad fluvium *Nilum* in varias fossas deducendum, & aggeres objiciendos, quibus inundationes fluminis arcerentur, etiam ad agros colendos adhibitos fuisse alii dicunt. Denique uno verbo omnia complectitur textus *Hebraicus* dum ait: *Servire fecerunt filios Israel in sævitia, & magnâ tyrannide.*

Persecu-
siones Ec-
clesiæ.

Sed mox addit Scriptura: *Quanto opprimebant eos tanto magis multiplicabantur, & crescebant.*

Habes hic verum typum Ecclesiæ Christi quæ inter innumeras persecutiones, afflictiones, tyrannides, & inaudita tormenta, non tantum ita multiplicata est ut totum terrarum orbem impleverit, verum etiam quo majora patiebatur, eo magis crescebat.

Placet hoc audire à primi temporibus? loquatur. *I. S. Iustinus* martyr qui vixit 200 annis post Christum: Sic ille ait in *Dialogo cum Tryphone.* Quod nos, inquit, in Christum credentes nemo terrore aut domare valeat, apparet quotidie. Cum enim obruncemur, crucifigamur, objiciamur bestiis, ignibus aliisque tormentis tradamur, tamen à confessione non discedimus, sed quanto magis in nos sævitur, tanto plures pietatem & fidem per nomen *Jesu* profitentur, haud secus quam si quis vitem putatione provocet ad ubertatem fructuum.

Loquatur 2 *Tertullianus* ejusdem pœne temporis auctor scribens ad *Scapulam*: Cum omni sævitia vestra, inquit ad ethnicos, concersamus, etiam ultro erumpentes, magisque damnati quam abfoluti gaudemus, non deficit hæc secta, quam tunc magis ædificari scias cum cædi videtur; Exquisitior quæque crudelitas vestra, illecebra est magis sectæ: Plures efficimur quoties metimur à vobis: Semen enim Christianorum sanguis est martyrum.

Hic sanguis feminatus in agro Ecclesiæ fructum protulit innumerabilem, fecitque ut tot myriades hominum, relicta majorum religione, relictis voluptatibus ac vitiis quibus ab incunabulis af-

sueve.

fuverant, novam ac peregrinam doctrinam admitterent, & pro Christo suas cervices secandas præberent. Direptio bonorum, exilia, carceres, cruciatus, mortes, nihil aliud erant quam propagatio Evangelii, & multiplicatio fidelium: Mirabile dictu, & mirabilis auditu; contra teneram adhuc & nascentem primam Ecclesiam pugnabant *Judei* prætextu religionis, Philosophi omni scientiarum genere excellentes, Sophistæ disputandi gratia pæne invincibiles, Rhetores eloquentia admirabiles, tyranni omni crudelitatis genere armati, Reges, Præsides, Magistratus, Magi, falsi fratres, hæretici; hos omnes tumultus, & violentiam Ecclesia sustinuit, perripit, devicit, imo crevit inter confiscationes, equuleos, virgas, secures, cruces, ignes, craticulas, bestias, denique per varias illecebras quibus etiam fortissima pectora frangi poterant.

Dicebant tyranni: Abnega Christum, & eris inter proceres meos primus, ni facis, confiscabuntur omnes facultates tuæ, sæviam in uxorem ac liberos, & tu objiceris bestiis delacerandus: Nec promissa speciosa quidquam poterant, nec minæ: Spectabant uxores ac liberos duci ad mortem, & agebant gratias Deo: Ipsi se ultro, cum effugere possent, tradebant excarnificandos: Et quamvis innumeri pæne raperentur ad mortem, crescebat Ecclesia magis ac magis: Hoc est quod dixit *D. Leo* de suo tempore ante annos 1300. Non minuitur, inquit, *Serm. 1 de SS. Petro & Paulo*, persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper Dominicus ager segete ditio- re vestitur, dum grana, quæ singula cadunt, multiplicata nascuntur. Hoc idem scripsit *Moyſes* de *Israelitis*, cum dicit: *Quanto magis opprimebant eos Aegyptii, tanto magis multiplicabantur, & crescebant.*

Quod Ecclesie contigit, idem contingere videmus multis hominibus in particulari. Superiorum consule exempla ætatum & videbis, quod quos Deus optimos esse, quos clarissimos vult, arumnis objicit, in omnes occasiones intentus ut sui in virtutibus crescant: Dum enim virtutes illorum probat, in lucem protrahit, dum illas exercet, perficit, & dum vexari agitarique permittit, claras toto orbe atque illustres facit quæ sine adversario marcescerent, & sine luce perirent in tenebris. Hoc est quod *Seneca* ait *Lib. de Provid. cap. 4.* Non est arbor solida, nec fortis nisi in quam frequens ventus incurſat, ipsa enim vexatione constringitur, & radices certas figit. Hinc nullæ arbores altius excrescunt, nullæ solidiores quam *Cedri* in *Libano* monte, utpote magis ventis expositæ; debiliores sunt,

Tribulationem
tionem
tiffas.

inquit *Seneca*, quæ crescunt in Vallibus quia magis tuta à tempe-
statibus aëris: Sic liliū magis eminet inter spinas, *Adamas* in
tenebris, aurum in igne, homo in tribulationibus: Quis enim
qui verus æstimator virtutum est, non dicat pulchrius spectacu-
lum esse *Paulum* Apostolum cernere catena constrictum carceres
illustrantem, quam *Cæsarem* trabeatum ascendere Capitolium
Romanum? *Stephanum* ceter saxorum grandinem stantem immo-
bilem quam *Sardanapalum* inter optima fercula, aureosque calices
temulentum? *Laurentium* in candenti craticula exultantem, &
insultantem tyranno, quam *Heliogabalum* stertentem in molli lo-
cto.

Quid dicam de *Iob* sedente in sterquilinio, ex tanto principe fi-
ctus miserimus hominum? hoc sterquilinium, inquit *Chryso-
stomus* ad tantam illum dignitatem, sublimitatemque exivit ut eum et-
iam maximi reges venerentur ac colant. *Iob* electus fuit à Deo,
ut cum *Satanas* omnes suas vires in eo oppugnando exereret, il-
lustri documento sæculis omnibus innotesceret quid possit erectus
in Deum animus, & quanta in adversis gloriæ seges ac materia sit
reposita. Numquam majori Triumpho vicit *Iob*, quam cum tot
ærumnis obseptus vinci non potuit; tanto enim magis crescebat
ejus gloria, & multiplicabatur virtus, quanto magis opprimeba-
tur. Cum enim nihil illi reliquum esset, cum dæmon nihil inter-
tatum reliquisset, omnibus evasit superior. Tunc omnium in se
oculos convertit, cum prostratus videri posset. Tunc insultabat
dæmonibus quos vicerat, tunc invicti animi robore homines in
stuporem rapiebat, tunc angelos tot victoriarum præcones habebat,
tunc Dei oculos sua constantia ac patientia oblectabat. Num-
quam ad tantam sublimitatem *Iob* pervenisset in throno, quantum
asssecutus est in sterquilinio: Quanto enim magis opprimebatur,
tanto magis crescebat.

Quanta ergo mortalium illorum cæcitas qui animum despo-
dent inter miseras, quando vel iram, vel odium Dei, vel detrac-
tionem existimant, quod inter maxima Dei beneficia reponi
deberet: Milites sumus, juxta illud *Iobi*: Militia est vita hominis
per terram, sub vexillo *Christi* Imperatoris nostri militamus: Quis
faciunt in profana militia Imperatores? Eligunt illi ex toto nume-
ro si quos habent strenuos milites ad hostem aggrediendum, si
quos fortes ad sustinendum impetum belli, si quos industrios ad
struendas

audendas insidias, si quos intrepidus ad pericula subeunda, illis
 ardua quæque committunt, hi autem beneficium interpretantur
 se posse pro omnibus periclitari, magnoque sibi honori ducunt ac
 gloriæ, se dignos habitos qui possint in media morte per sclopeta,
 enses, & hastas discurrere. Sic hæc in profana militia ita se ha-
 bent, quid mirum si *Christus* imperator noster generosos maxime
 animos, ideoque sibi chariores eligit ut illos asperis rebus exer-
 ceat?

Hiergo præ cæteris in laude ponere debent stare intrepide in
 prima acie, contumelias verbaque probrosa, ut tela & saxa circa
 galeas crepitanter despicere, contemnere stulta mundi judicia, de-
 nique omnibus incedere lætitiis cum in medios hostes immittun-
 tur à duce. Hæc enim sunt quæ illos præ cæteris chariores *Christo*
 esse ostendunt.

Tales in exemplum ponit, ut doceant eos qui abjecto pusillo-
 que sunt animo, in istis quas tantopere horrent, injuriis, contu-
 meliis, egestate, ærumnis, nihil esse terribile præter timorem,
 & hoc unicum esse solatium omnis miseriæ acerbiteratem vel non
 esse gravem, vel brevem: Si enim ferri potest, levis est, si non
 potest, brevis est. Denique si opprimi durum est, quid glorio-
 sius vel oprabilius quam per ipsam oppressionem magis crescere
 & elevari?

DISCURSUS III.

libet Rex Ægypti occidi omnes masculos Israëlitarum.

Rex *Ægyptus* non contentus filios *Israel* tam duris operibus
 opprimere, videns quod in dies magis crescerent ac multi-
 plicarentur, dirum crudelitatis genus excogitavit ut hoc impedi-
 ret. Audiamus quid hac de re dicat Scriptura.

*Dixit autem, inquit, Rex Ægypti obstetricibus Hebræorum, quorum
 una vocabatur Sephora, altera Phua, præcipiens eis: Quando obstetricabi-
 tis Hebræas, & partus tempus advenerit, si masculus fuerit, interficite, si
 femina, reservate.*

Plures erant in *Ægypto* obstetrices, duas tantum vocavit præ-
 cipuas, quæ cæteris mentem ejus significarent. Masculos tantum
 vole-

Ff

vole-